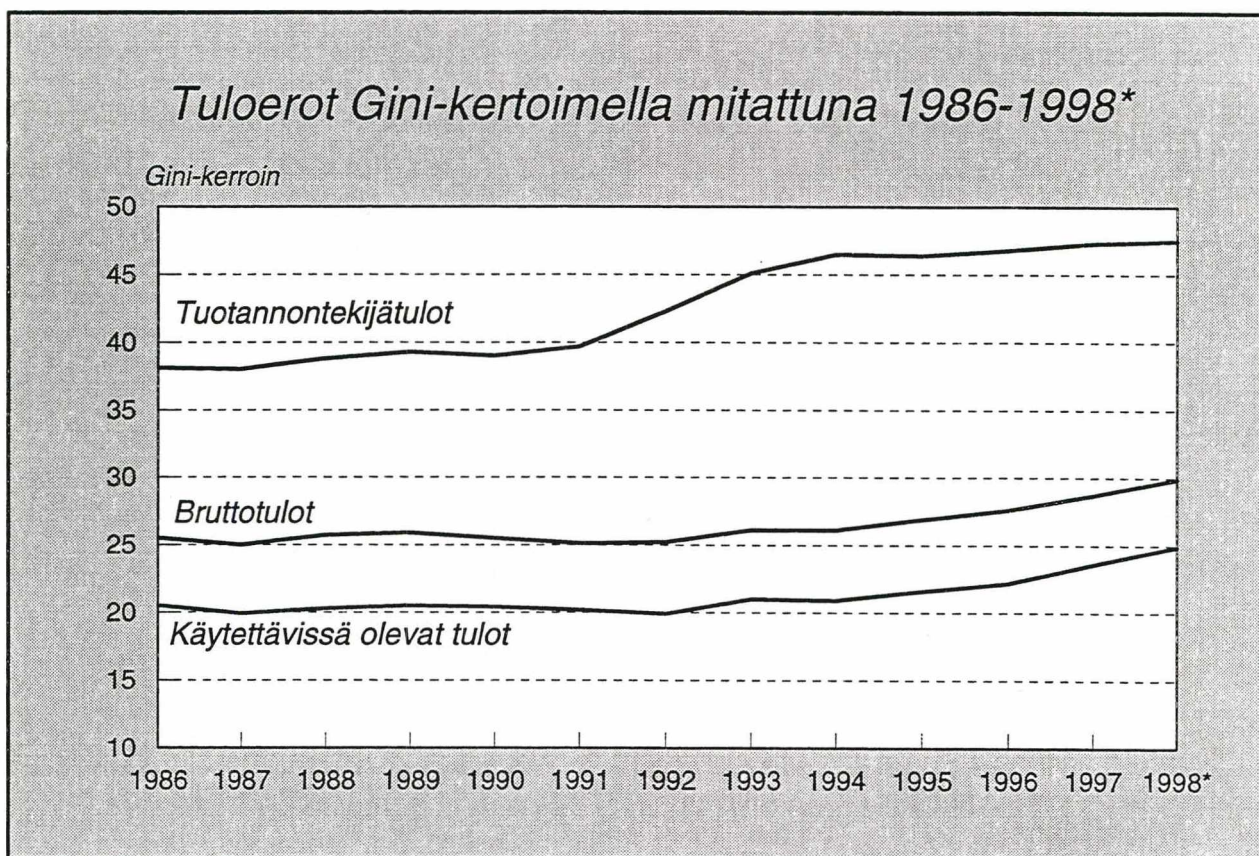

Tulonjaon ennakkotilasto

Alustavia tietoja tulonjaon kehityksestä

1998

Lisätietoja: Veli-Matti Törmälehto
Vastaava tilastojohtaja: Risto Lehtonen

Mitä suuremman arvon Gini-kerroin saa, sitä epätasaisemmin tulot ovat jakautuneet.

* = ennakkotieto

Tulonjaon kehitys vuonna 1998

Ennakkotietoja

Palkka- ja omaisuustulot lisäsivät tuloja

Ennakkotietojen mukaan kotitalouksien keskimääräiset käytettävissä olevat tulot lisääntyivät nimellisesti 5 prosenttia edellisvuoteen verrattuna. Reaalisesti tulot lisääntyivät 3,6 prosenttia. Kotitalouksia oli yhteensä 2 355 000 eli 29 000 kotitaloutta enemmän kuin vuonna 1997.

Kotitalouksien tuloja lisäsivät palkkatulot ja omaisuustulot. Vuonna 1998 kotitalouksien keskimääräiset palkkatulot lisääntyivät noin 7 prosenttia ja omaisuustulot noin 15 prosenttia edellisvuodesta. Rahamääräiset omaisuustulot (ilman laskennallista asuntotuloa) lisääntyivät noin 22 prosenttia. Omaisuustuloja lisäsivät selvimmin osinkotulot ja veronalaiset myyntivoitot.

Yrittäjätulot kotitaloutta kohti laskivat noin 1,5 prosenttia. Yrittäjätuloista maatalouden yrittäjätulot laskivat, metsänmyyntitulot pysyivät lähes ennallaan ja muut kuin maatalouden yrittäjätulot lisääntyivät hieman.

Palkka-, yrittäjä- ja omaisuustulojen summa eli tuotannontekijätulot lisääntyivät keskimäärin 7,4 prosenttia vuodesta 1997 vuoteen 1998. Palkka- ja yrittäjätulojen summa eli ansiotulot lisääntyivät keskimäärin 6,1 prosenttia edellisvuodesta.

Saadut tulonsiirrot vähenivät kotitaloutta kohti laskettuna 0,5 prosenttia. Tulonsiirroista lisääntyivät ansioeläkkeet, sen sijaan kansaneläkkeet vähenivät. Työttömyyden aleneminen vähensi työttömyyskorvausten määrää. Sosiaaliavustukset pysyivät ennallaan, kun mm.

kotitalouksien saama yleinen asumistuki lisääntyi likimain saman verran kuin toimeentulotuki väheni.

Tuotannontekijätulojen ja saatujen tulonsiirtojen summa eli bruttotulot lisääntyivät keskimäärin 5,1 prosenttia edellisvuodesta. Kotitalouksien maksamat tulonsiirrot eli verot ja veronluonteiset maksut lisääntyivät hiukan alle kuusi prosenttia. Koska bruttotulot lisääntyivät vähemmän kuin maksetut tulonsiirrot, maksoivat kotitaloudet veroina ja veronluonteisina maksuina bruttotuloista hieman enemmän kuin vuotta aiemmin.

Kun bruttotuloista poistetaan laskennalliset erät, saadaan kotitalouksien rahatulot. Ne lisääntyivät 4,9 prosenttia edellisvuodesta. Kun rahatuloista poistetaan maksetut verot ja veronluonteiset maksut, saadaan käytettävissä olevat rahatulot. Ne lisääntyivät keskimäärin 4,8 prosenttia.

Asetelmassa 1 on tarkasteltu kotitalouksien tulojen rakennetta 1990-luvulla. Lamavuosina saatujen tulonsiirtojen osuus kotitalouksien tuloista lisääntyi voimakkaasti ja tuotannontekijätulojen osuus laski. Muutokset maksetuissa tulonsiirroissa ovat olleet vähäisempiä. Vuodesta 1995 alkaen tulonsiirtojen osuus on vähentynyt. Omaisuustulojen osuus kotitalouksien tuloista on lisääntynyt merkittävästi kuluvalle vuosikymmenellä. Omaisuustuloja ovat tulonjakotilastossa korot, osingot, vuokrat ja tekijänoikeuspalkkiot, myyntivoitot ja laskennallinen asuntotulo.

Asetelma 1.
Kotitalouksien tulojen rakenne vuosina 1990–1998*

Tulokäsite	Osuus bruttotuloista, %									
	1990	1991	1992	1993	1994A	1994B	1995	1996	1997	1998*
Palkkatulot	65,0	62,1	58,1	53,1	51,9	52,6	53,3	54,3	54,3	55,3
Yrittäjätulot	7,8	6,7	6,0	5,6	6,5	7,0	6,9	6,0	6,4	6,0
Ansiotulot	72,9	68,8	64,1	58,6	58,3	59,6	60,2	60,4	60,7	61,3
Omaisuustulot	5,2	6,7	6,9	9,5	9,2	7,9	8,4	9,1	10,3	11,3
Tuotannontekijätulot	78,1	75,4	71,0	68,1	67,6	67,5	68,6	69,4	71,0	72,6
Saadut tulonsiirrot	21,9	24,6	29,0	31,9	32,5	32,5	31,4	30,6	29,0	27,4
Bruttotulot	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Maksetut tulonsiirrot	-24,9	-23,7	-24,6	-24,6	-26,1	-26,5	-27,0	-27,3	-26,5	-26,5

Ansiotulot koostuvat kotitalouksien palkka- ja yrittäjätuloista. Kun ansiotuloihin lisätään omaisuustulot, saadaan tuotannontekijätulot. Bruttotulot muodostuvat tuotannontekijätuloista ja kotitalouksien saamista tulonsiirroista (eläkkeet, työttömyyskorvaukset, lapsilisät jne.).

Vuoden 1994 tiedot on laskettu kahdella tavalla tulojen muodostuksessa tehtyjen muutosten tähden: A on vertailukelpoinen sitä edeltävien vuosien kanssa ja B vuosien 1995–1998* kanssa.

* = ennakkotieto

Suhteelliset tuloerot kasvoivat vuonna 1998

Ennakkotietojen mukaan kaikkien tulonsaajakymmenysten tulotaso nousi vuonna 1998, mutta tulot lisääntyivät enemmän ylemmissä tulonsaajakymmenyksissä. Näin kotitalouksien väliset suhteelliset tuloerot kasvoivat. Aiemmin 1990-luvulla tuloerot ovat kasvaneet vuosina 1993 ja 1995–1997. Tuloerojen kasvu havaitaan asetelmasta 2, jossa suhteellisia tuloeroja on tarkasteltu tulonsaajakymmenysten tulo-osuuksien ja tulojaon epätasaisuutta mittaavan Gini-kertoimen avulla. Gini-kertoimen arvo nousi 1,3 prosenttiyksikköä vuodesta 1997.

Vuonna 1998 vain ylin tulonsaajakymmenys kasvatti osuuttaan kokonaistulosta. Sen tulo-osuus nousi yhden prosenttiyksikön. Tulo-osuuttaan menettivät eniten alimmat tulonsaajaryhmät. Palkkatulojen lisääntyminen on hyödyttänyt enemmän ylempiä tulonsaajaryhmiä, joissa ammatissa toimivien kotitalouksien osuus on suurempi kuin alemmissä tulonsaajaryhmissä. Ylimmän tulonsaajaryhmän tulo-osuuden nousua selittää myös voimakkaasti lisääntyneet omaisuustulot.

Asetelmassa 3 on kuvattu käytettävissä olevien tulojen lisäksi tuotannontekijätulojen ja bruttotulojen jakautumista. Ennakkotietojen mukaan muutokset tuotannontekijätulojen eli palkka-, yrittäjä- ja omaisuustulojen jakautumisessa olivat kokonaisuutena vähäisiä. Työttömyyden väheneminen lisäsi palkkatuloa saaneiden kotitalouksien määrää, joten palkkatulot jakautuivat kaikkien kotitalouksien välillä edellisvuotta tasai-

semmin. Yrittäjä- ja omaisuustulot sen sijaan jakautuivat epätasaisemmin kotitalouksien välillä kuin edellisvuonna.

Asetelman 3 alaosassa kuvataan saatujen ja maksettujen tulonsiirtojen vaikutusta tuloeroihin. Saatujen tulonsiirtojen vaikutusta on arvioitu Gini-kertoimen suhteellisella muutoksella, kun siirrytään tuotannontekijätuloista bruttotuloihin. Tasoittava vaikutus on alentunut vuodesta 1995 alkaen. Ennakkotietojen mukaan tämä kehitys jatkui myös vuonna 1998, mutta saadut tulonsiirrot tasaavat tuotannontekijätulojen eroja edelleen selvästi enemmän kuin ennen lamaa. Saatujen tulonsiirtojen tasoittavan vaikutuksen muutokset ovat suurelta osin seurausta tulonsiirtojen tulo-osuudessa tapahtuneista muutoksista.

Maksettujen tulonsiirtojen tuloeroja tasoittava vaikutusta havainnollistaa Gini-kertoimen muutos, kun siirrytään bruttotuloista käytettävissä oleviin tuloihin. Ennakkotietojen mukaan myös maksettujen tulonsiirtojen tasaava vaikutus väheni vuonna 1998. Maksettujen tulonsiirtojen tasaava vaikutus on vähentynyt aiempaa enemmän vuosina 1997 ja 1998.

Sekä saatujen että maksettujen tulonsiirtojen yhteisvaikutusta on kuvattu Gini-kertoimen muutoksella, kun tuotannontekijätuloista siirrytään käytettävissä oleviin tuloihin. Kokonaisuutena tulonsiirrot tasasivat tuloeroja selvästi aiempaa vähemmän vuonna 1998.

Asetelma 2.
Desiilien tulo-osuudet vuosina 1990–1998*

Desiiliryhmä	Tulo-osuus, %									
	1990	1991	1992	1993	1994 A	1994B	1995	1996	1997	1998*
I	5,0	4,9	5,1	5,0	5,1	5,1	5,0	4,8	4,7	4,5
II	6,5	6,6	6,7	6,6	6,6	6,5	6,5	6,3	6,2	5,9
III	7,4	7,4	7,5	7,3	7,4	7,4	7,2	7,2	7,0	6,8
IV	8,1	8,2	8,2	8,0	8,1	8,1	8,0	8,0	7,7	7,6
V	8,9	9,0	8,9	8,8	8,8	8,8	8,7	8,7	8,6	8,5
VI	9,8	9,8	9,8	9,6	9,6	9,6	9,5	9,5	9,5	9,4
VII	10,7	10,7	10,7	10,5	10,4	10,4	10,4	10,5	10,4	10,4
VIII	11,8	11,8	11,8	11,6	11,6	11,6	11,6	11,7	11,7	11,7
IX	13,5	13,4	13,3	13,3	13,4	13,4	13,4	13,6	13,5	13,5
X	18,3	18,3	18,3	19,2	19,1	19,2	19,7	19,8	20,8	21,8
Yhteensä	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Gini-kerroin	20,4	20,2	19,9	21,0	20,8	21,0	21,7	22,2	23,6	24,9

Desiiliryhmät on muodostettu henkilöiden kesken kotitalouden kulutusyksikköä (OECD) kohti lasketun käytettävissä olevan tulon mukaan. Vuoden 1994 tiedot laskettu kahdella tavalla tulojen muodostuksessa tehtyjen muutosten tähden: A on vertailukelpoinen sitä edeltävien vuosien kanssa ja B vuosien 1995–1998* kanssa.

* = ennakkotieto

Asetelma 3.

Gini-kertoimet kulutusyksikköä kohti laskettujen tuotannontekijätulojen, bruttotulojen ja käytettävissä olevien tulojen mukaan vuosina 1990–1998*

Tulokäsite	Gini-kerroin									
	1990	1991	1992	1993	1994A	1994B	1995	1996	1997	1998*
Tuotannontekijätulot	39,0	39,7	42,3	45,1	45,8	46,6	46,4	46,8	47,3	47,5
Bruttotulot	25,5	25,1	25,2	26,1	25,9	26,2	26,9	27,6	28,7	29,9
Käytettävissä olevat tulot	20,4	20,2	19,9	21,0	20,8	21,0	21,7	22,2	23,6	24,9
Tulonsiirtojen tuloeroja tasaava vaikutus	Muutos-%									
	1990	1991	1992	1993	1994A	1994B	1995	1996	1997	1998*
(1) Saadut tulonsiirrot	34,8	36,8	40,4	42,1	43,5	43,8	42,0	41,0	39,3	37,1
(2) Maksetut tulonsiirrot	20,1	19,3	20,9	19,5	19,6	19,8	19,3	19,6	17,8	16,7
(3) Yhteisvaikutus	47,8	49,0	52,8	53,4	54,6	54,9	53,2	52,6	50,1	47,6

Vuoden 1994 tiedot on laskettu kahdella tavalla tulojen muodostuksessa tehtyjen muutosten tähden: A on vertailukelpoinen sitä edeltävien vuosien kanssa ja B vuosien 1995–1998* kanssa.

* = ennakkotieto

Sosioekonomisten ryhmien tulokehitys

Asetelmassa 4 on esitetty ennakkotietoja sosioekonomisten ryhmien tulojen muutoksista vuonna 1998 edellisvuoteen verrattuna. Tulojen muutoksia tarkasteltaessa on pidettävä mielessä rakennemuutosten vaikutus. Työllisyysilanteen kohentumisen seurauksena palkansaajatalouksien määrä lisääntyi ja työttömien kotitalouksien lukumäärä laski. Myös maatalousyrittäjien lukumäärä laski selvästi.

Rakennemuutosten vuoksi tulojen muutoksia on tarkasteltu kolmella tavalla. Näkökulmassa (A) tarkastellaan paneeliasetelmassa niitä kotitalouksia, joiden sosioekonominen asema oli sama sekä 1997 että 1998. Näkökulmassa (B) kotitalouden sosioekonominen ryhmä on kiinnitetty vuoteen 1997. Ryhmästä toiseen (esimerkiksi työttömistä palkansaajiksi) siirtyneet kotitaloudet on analysoitu alkuperäisen sosioekonomisen asemansa mukaan. Näkökulma (C) perustuu kahden vuoden poikkileikkausaineistojen tarkasteluun, jolloin myös sosioekonomisen rakenteen muutokset vaikuttavat ryhmien tulokehitykseen.

Ennakkotietojen mukaan paras tulokehitys vuonna 1998 oli palkansaajilla. Palkansaajaryhmistä ylempien ja alempien toimihenkilöiden tulot lisääntyivät enemmän kuin työntekijöillä. Palkkatulojen lisäksi myös omaisuustulojen lisääntyminen selittää palkansaajien hyvää tulokehitystä.

Yrittäjien tulokehitys oli palkansaajia heikompaa. Yrittäjien tulokehitykselle ovat kuitenkin tyypillisiä suuret vuosittaiset vaihtelut. Edellisvuonna yrittäjien tulot olivat lisääntyneet selvästi. Maatalousyrittäjien tulokehitys oli heikkoa. Paneeliasetelman mukaan maatalousyrittäjinä molempina vuosina olleiden tulokehitys oli negatiivista.¹

Eläkeläisten tulot lisääntyivät paneeliasetelmasta tarkasteltuna prosenttien, mutta poikkileikkauksesta tarkasteltuna 4 prosenttia. Poikkileikkauksesta laskettu muutos on yleensä eläkeläisillä suurempaa, sillä uudet eläkeläiset ovat esimerkiksi työeläkejärjestelmän ”kypsymisen” vuoksi keskimäärin suurituloisempia kuin aikaisemmin eläkkeelle siirtyneet. Eläkeläisryhmistä eläkkeellä olevat ylemmät toimihenkilöt lisäsivät tulojaan muita eläkeläisryhmiä enemmän.

Työttömien² kotitalouksien lukumäärä laski selvästi ja tulot laskivat poikkileikkauksesta tarkasteltuna noin 2 prosenttia. Paneeliasetelmasta tarkasteltuna työttömien talouksien tulot kuitenkin nousivat noin 2 prosenttia. Tulonjakotilaston paneeliasetelmää hyödyntämällä havaitaan, että vuonna 1997 työttöminä olleet ja vuonna 1998 työllistyneet olivat vuonna 1997 muita työttömiä suurituloisempia.

¹ Tuloksia tarkasteltaessa on huomioitava, että satunnaisvaihtelun merkitys on yrittäjillä ja maatalousyrittäjillä suurempi kuin muissa sosioekonomisissa ryhmissä.

² Kotitaloudet, joiden pääasiallisesta toimeentulosta vastaava henkilö oli vähintään 6 kuukautta työttömänä vuonna 1998.

Asetelma 4.

Keskimmääraisten tulojen muutos sosioekonomisen ryhmän mukaan vuonna 1998*, %

Tulokäsitemuutokset: käytettävissä olevat tulot kotitaloutta kohti¹

Kotitalouden sosioekonominen ryhmä	A. Paneeliasetus	B. Paneeliasetus	C. Koko aineisto
	Sosioekonominen ryhmä pysynyt samana	Vuoden 1997 sosioekonomisen ryhmän mukaan	Poikkileikkaus
Maatalousyrittäjät	-0,3	-2,9	0,8
Yrittäjät	1,3	-0,8	1,4
Ylemmät toimihenkilöt	8,2	4,3	4,1
Alemmat toimihenkilöt	7,4	7,1	4,9
Työntekijät	4,5	4,0	2,9
Eläkeläiset	1,0	0,3	4,0
Työttömät	2,4	10,5	-2,2

¹ Poikkeavien havaintojen vaikutusta keskiarvoihin on eliminoitu laskemalla tulomuutokset leikatusta jakaumasta. Kunkin sosioekonomisen ryhmän sisällä jakaumasta jätettiin huomioimatta yksi prosentti suurimmista ja pienimmistä tuloista.

* = ennakkotieto

Tulokehitys kotitalouden elinvaiheen mukaan

Asetelmassa 5 on esitetty ennakkotietoja tulojen muutoksista kotitalouden elinvaiheen mukaan. Tulomuutokset on laskettu poikkileikkausaineistosta tuotannon-tekijätuloille, bruttotuloille ja käytettävissä oleville tuloille.

Paras tulokehitys vuonna 1998 oli lapsettomilla pareilla, joiden tuotannon-tekijätulot lisääntyivät selvästi. Lapsiperheistä paras tulokehitys oli sellaisilla kotitalouksilla, joissa lapset ovat varttuneempia. Heikoin tulokehitys oli yksinhuoltajatalouksilla.

Asetelma 5.

Kotitalouksien tulojen muutos elinvaiheen mukaan vuodesta 1997 vuoteen 1998*, %

Tulokäsitemuutokset: käytettävissä olevat tulot. Tulomuutokset on laskettu poikkileikkausaineistosta.

Kotitalouden elinvaihe	Tulojen muutos, %		
	Tuotannon-tekijätulot	Bruttotulot	Käytettävissä olevat tulot
Yhden hengen taloudet, ikä:			
– 34 vuotta	8,3	5,6	4,9
35 – 64 vuotta	2,6	3,2	3,6
Yksinhuoltajataloudet	3,3	2,2	2,5
Lapsettomat parit, viitehenkilön ikä:			
– 34 vuotta	11,5	8,9	8,8
35 – 64 vuotta	13,3	9,4	8,7
Parit, joilla lapsia:			
Kaikki lapset alle 7-vuotiaita	6,4	4,8	4,4
Nuorin lapsi alle 7-vuotias	5,5	3,5	3,8
Nuorin lapsi 7 – 12-vuotias	8,0	6,8	6,3
Nuorin lapsi 13 – 17-vuotias	6,5	6,9	6,8
Vanhustaloudet, viitehenkilö yli 64-vuotias	10,1	2,9	4,0
Kaikki kotitaloudet	7,4	5,1	5,0

Tuotannon-tekijätulot koostuvat kotitalouksien saamista palkka-, yrittäjä- ja omaisuus- tuloista. Kun tuotannon-tekijätuloihin lisätään kotitalouksien saamat tulonsiirrot (eläkkeet, työttömyyskorvaukset, lapsilisät jne.), saadaan bruttotulot. Kun bruttotuloista vähennetään maksetut välittömät verot ja vakuutetun sosiaaliturvamaksut sekä muut maksetut tulonsiirrot, saadaan käytettävissä olevat tulot.

* = ennakkotieto

Pienituloiset kotitaloudet vuonna 1998

Asetelmassa 6 on esitetty ennakkotietoja pienituloisista kotitalouksista ja henkilöistä. Vertailukelpoisuuden vuoksi mukana ovat vain vuodet 1990 ja 1994–1998. Kotitalous on määritelty pienituloiseksi, jos käytävissä olevat tulot kulutusyksikköä kohti laskettuna ovat alle puolet kaikkien kotitalouksien mediaanitulosta. Tätä mittaria kutsutaan myös suhteelliseksi köyhyysmitaksi ja pienituloisten osuutta kaikista kotitalouksista suhteelliseksi köyhyysasteeksi.

Ennakkotietojen mukaan vuonna 1998 pienituloisiksi luokiteltuja kotitalouksia oli noin 106 900 eli noin 20 000 kotitaloutta enemmän kuin vuotta aiemmin. Henkilöitä pienituloisissa kotitalouksissa oli 196 600, joka on noin 40 000 henkilöä enemmän kuin vuotta

aiemmin. Ennakkoaineiston perusteella pienituloisten joukossa on edellisvuotta useammin työttömiä kotitalouksia.

Pienituloisuus on määritelty suhteellisena, joten pienituloisten lukumäärä reagoi lähinnä tuloerojen muutoksiin jakauman alaosassa. Esimerkiksi tulotason voimakas lasku laman aikana ei näy pienituloisten määrässä, sillä lamavuosina pienituloisten määrä hieman väheni. Toimeentulo-ongelmia kokeneiden määrää kuvaa toisesta näkökulmasta asetelman 5 tieto toimeentulotukea saaneiden kotitalouksien määrästä. Tiedot perustuvat STAKESin toimeentulotukitilastoon. Toimeentulotukea saaneiden kotitalouksien lukumäärä väheni selvästi vuonna 1998.

Asetelma 6.

Pienituloisiksi luokiteltujen lukumäärät sekä toimeentulotukea saaneet vuosina 1990 ja 1994–1998*

Vuosi	Pienituloiset/köyhät Köyhyysraja puolet kunkin vuoden mediaanitulosta				Toimeentulotukea saaneet ¹	
	Kotitalouksia	Osuus kotitalouksista, %	Henkilöitä	Osuus henkilöistä, %	Kotitalouksia	Henkilöitä
1990	73 400	3,4	126 300	2,6	182 000	314 000
1994	65 700	2,9	117 400	2,3	329 000	577 000
1995	71 000	3,1	121 400	2,4	339 000	584 000
1996	87 200	3,8	146 700	2,9	349 600	609 700
1997	86 800	3,7	154 300	3,0	344 700	593 800
1998*	106 900	4,5	196 600	3,9	313 300	534 900

1 Lähde: STAKES. STAKESin kotitalouskäsite eroaa tulonjakotilaston käsitteestä. Esimerkiksi 18 vuotta täyttänyt muodostaa oman kotitalouden, vaikka asuisikin vanhempiensa luona.

* = ennakkotieto

Vuosipalkat jakautuivat aiempaa epätasaisemmin vuonna 1998

Ennakkotietojen mukaan kokopäivätoimisten eli kaksitoista kuukautta vuodessa työskennelleiden palkansaajien lukumäärä oli noin 1,3 miljoonaa vuonna 1998. Tämä on noin 60 000 henkilöä enemmän kuin vuotta aiemmin. Miespalkansaajien lukumäärä lisääntyi enemmän kuin naispalkansaajien.

Kokopäivätoimisten palkansaajien vuosipalkkojen keskiarvo oli 156 100 markkaa, joka on nimellisesti 4,2 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin. Vuosipalkkojen mediaani oli 135 700 markkaa. Puolet palkansaajista sai siis tätä enemmän ja puolet vähemmän palkkatuloja vuonna 1998. Mediaanitulo nousi 2,6 prosenttia edellisvuodesta.

Kokopäivätoimisten miespalkansaajien palkat nousivat 4,5 prosenttia ja naisten palkat 2,9 prosenttia. Miesten keskimääräiset palkkatulot olivat 175 900 markkaa ja naisten palkkatulot 133 200 markkaa vuonna 1998. Kun keskipalkkaa mitataan mediaanitulolla, naisten ja miesten palkat kasvoivat suhteellisesti lähes saman verran.³

Ennakkotietojen perusteella palkkatulojen hajonta kasvoi Suomessa vuonna 1998. Tämä havaitaan asetelmasta 7, jossa on esitetty palkkatulojen perusteella muodostettujen desiiliryhmien tulo-osuudet ja palkkojen hajontaa kuvaavia tunnuslukuja. Kukin tunnusluku tulkitaan siten, että mitä suuremman arvon mittari saa, sitä suurempi on palkkahajonta.

3 Tilastokeskuksen ansiotasoindeksi mittaa palkansaajien säännöllisen työajan ansioiden kehitystä. Ansiotasoindeksin mukaan miesten ja naisten väliset palkkatuloerot pysyivät lähes muuttumattomina vuonna 1998 edellisvuoteen verrattuna.

Kaikkien mittareiden mukaan palkkatuloerot kasvoivat kokopäivätoimisten palkansaajien välillä vuonna 1998. Sekä miesten että naisten palkkatuloerot kasvoivat. Miesten palkkatuloerot näyttävät ennakoaineiston perusteella kasvaneen jakauman yläpäästä. Myös naisilla ylimmän tulonsaajakymmenyksen osuus

on kasvanut. Ennakoaineiston perusteella on naisten palkkajakaumassa kuitenkin tapahtunut muutoksia myös jakauman keskiosassa. Palkkaerojen kasvu voi myös selittää eroja keskiarvolla ja mediaanilla mitatussa tulokehityksessä.

Asetelma 7.

Kokopäivätoimisten palkansaajien tulo-osuudet desiiiryhmittäin ja palkkahajontaa koskevia tunnuslukuja vuosina 1990, 1994, 1997 ja 1998*.

Desiili	Tulo-osuudet, %											
	Yhteensä				Miehet				Naiset			
	1990	1994	1997	1998*	1990	1994	1997	1998*	1990	1994	1997	1998*
I	5,1	5,7	5,6	5,5	5,1	5,3	5,3	5,2	5,9	6,5	6,2	6,1
II	6,4	6,7	6,6	6,6	6,4	6,5	6,5	6,3	7,1	7,5	7,3	7,2
III	7,2	7,3	7,3	7,2	7,2	7,2	7,1	7,0	7,8	8,0	7,9	7,9
IV	7,9	7,9	7,8	7,8	7,9	7,8	7,8	7,6	8,3	8,4	8,4	8,4
V	8,5	8,5	8,5	8,4	8,5	8,6	8,5	8,4	8,9	8,9	8,8	9,0
VI	9,3	9,2	9,3	9,1	9,3	9,3	9,3	9,2	9,5	9,5	9,5	9,4
VII	10,1	10,2	10,2	10,1	10,1	10,2	10,3	10,3	10,2	10,2	10,2	10,1
VIII	11,3	11,3	11,5	11,4	11,3	11,4	11,5	11,6	11,3	11,2	11,3	11,2
IX	13,5	13,3	13,5	13,5	13,5	13,5	13,5	13,5	12,9	12,6	12,8	12,7
X	20,7	20,0	19,9	20,6	20,7	20,3	20,2	20,9	18,0	17,2	17,7	18,1
Yhteensä	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Lukumäärä, 1000 henkilöä	1 609,7	1 181,4	1 246,4	1 305,8	837,1	602,2	653,2	699,9	772,6	579,2	593,2	605,9
Keskiarvo, 1000 mk	120,8	134,9	149,8	156,1	137,6	154,1	168,3	175,9	102,6	115,0	129,4	133,2
Mediaani, 1000 mk	107,4	119,2	132,2	135,7	122,2	137,4	150,3	154,0	94,3	105,7	118,2	121,9
Variaatiokerroin, %	46,6	43,8	46,3	48,7	47,4	45,0	48,0	50,6	35,7	31,7	35,8	36,2
Gini-kerroin	22,1	21,0	21,2	22,0	22,6	21,9	22,1	23,0	17,9	16,0	17,2	17,5
d9/d1	2,48	2,34	2,38	2,43	2,57	2,52	2,50	2,54	2,10	1,93	2,04	2,04
d9/d5	1,70	1,68	1,69	1,73	1,72	1,73	1,69	1,73	1,54	1,50	1,56	1,53
d5/d1	1,46	1,39	1,41	1,40	1,49	1,46	1,48	1,47	1,37	1,29	1,31	1,34

* = ennakkotieto

Ennakkotilaston laadinnan perusteista ja käsitteistä

Julkaisun tiedot perustuvat vuoden 1998 tulonjakotilaston ennakoaineistoon. Tulonjakotilasto perustuu otantaan ja siinä on käytössä paneeliotos, jossa sama kotitalous on mukana tutkimuksessa kahtena vuotena peräkkäin. Noin puolet tulonjaon kokonaisotoksesta vaihtuu vuosittain.

Tutkimuksen vastauskato oli ensimmäistä kertaa osallistuvilla (I paneeli) 31,8 prosenttia ja toista kertaa osallistuvilla (vanha paneeli) 5,9 prosenttia. Uuteen paneeliin liitetty varallisuustutkimus aiheutti pääosin sen, että vastauskato lisääntyi uudessa paneelissa 13 prosenttiyksikköä edellisvuodesta. Saatujen vastausten lukumäärä vuonna 1998 oli kokonaisuudessaan 9 345 kotitaloutta, joista vanhassa paneelissa 4 568 kotitaloutta ja uudessa paneelissa 4 777 kotitaloutta.

Koska tulonjakotilasto perustuu otantaan, sen tuloksiin sisältyy satunnaisvirhettä. Ryhmissä, joissa otokseen on tullut vähän havaintoja, satunnaisvirhe saattaa olla suuri ja tulokset sen vuoksi epävarmoja. Mikäli ryhmään on otoksessa tullut alle 30 havaintoa, tietoja ei julkaista. Satunnaisvaihtelua hallitaan keskivirheiden avulla. Keskivirhelaskelmia julkaistaan keväällä 2000 ilmestyvässä tulonjakotilaston vuosijulkaisussa. Ennakkotilaston keskivirhelaskelmia voi tiedustella Tilastokeskuksesta.

Tulotiedot on kerätty pääasiassa hallinnollisista rekistereistä. Näistä tärkeimpiä ovat verohallituksen henkilöverotuksen tietokanta ja Kelan etuustiedot. Ennakkotilastoa laadittaessa on jouduttu käyttämään ennakkollisia verotietoja. Ennakkollisten verotietojen puutteellisuus voi heikentää tietojen laatua lähinnä yrittäjä- ja omaisuustulojen osalta.

Aineiston käsittelyvirheiden vähentämiseksi on suoritettu sekä koneellisia että muita tarkistuksia. Tarkistuksilla on pyritty vähentämään virheellisten haastattelutietojen määrää sekä varmistamaan haastattelu- ja rekisteritietojen keskinäinen loogisuus. Haastattelutietojen lisäksi on korjattu myös rekisteritiedoissa havaittuja puutteita ja virheitä.

Tulokäsitteinä on käytetty tuotannontekijätuloja, bruttotuloja ja käytettävissä olevia tuloja. Tuotannontekijätulot muodostuvat palkka-, yrittäjä- ja omaisuustuloista. Kun tuotannontekijätuloihin lisätään saadut tulonsiirrot saadaan bruttotulot. Kun bruttotuloista vähennetään maksetut verot ja veronluontoiset maksut päästään käytettävissä oleviin tuloihin.

Vuoden 1998 ennakkotilastossa tietoja vertaillaan tulonjakotilaston vuoden 1997 lopullisiin tietoihin. Tu-

lomuutoksia elinvaiheen ja sosioekonomisen aseman mukaan tarkasteltaessa vuoden 1997 tulokäsite on tehty vertailukelpoiseksi vuoden 1998 ennakkotietojen kanssa. Vuoden 1998 ennakkotilaston tulokäsitteestä puuttuvat kiinteistöverot.

Sosioekonomisen aseman määrittämiseksi henkilöt on ensin jaettu ammatissa toimiviin ja ammatissa toimimattomiin. Ammatissa toimiviksi on pääsääntöisesti luokiteltu kaikki tutkimusvuonna vähintään kuutena kuukautena tuotantotoimintaan osallistuneet. Kotitalouden sosioekonominen asema on määritetty viitehenkilön sosioekonomisen aseman mukaan. Luokitusta on kuvattu tarkemmin julkaisussa Sosioekonomisen aseman luokitus 1989 (Tilastokeskus, Käsikirjoja Nro 17, Helsinki 1989).

Vuoden 1994 tiedot on esitetty kahdella tavalla laskennallisen asuntotulon muodostuksessa tehtyjen muutosten vuoksi. Ennen vuotta 1995 asuntotulon määrittämisessä käytettiin huoneenvuokrien tasoyleisohjetta. Vuodesta 1995 alkaen vuokra-arvon määrittäminen perustuu Tilastokeskuksen vuokratiedusteluun.

Palkansaajia kuvaavassa osassa käytetty vuosipalkka-käsite sisältää palkansaajan saamat luontoisedut, lomarahat sekä erilaiset yksilölliset palkkiot ja ylityökorvaukset. Palkkatuloksi on luettu myös työsuhdeoptioista saadut tulot. Lisäksi vuosipalkkaan sisältyvät palkkatulot mahdollisista sivutoimista. Kokopäiväiseksi palkansaajiksi luokitellaan palkansaajat, jotka ovat haastattelussa ilmoittaneet työskennelleensä kokopäiväisinä palkansaajina 12 kuukautta vuonna 1998.

Tässä julkaisussa tulokehitystä on arvioitu laskeamalla keskimääräisten tulojen muutokset poikkileikkausasetelmassa ja paneeliasetelmassa. Tavanomaisessa poikkileikkaustarkastelussa rakennemuutokset vaikeuttavat tulokehityksen arviointia. Tulonjakotilastossa samoilta kotitalouksilta kerätään tietoa kahdelta peräkkäiseltä vuodelta, jolloin tätä ns. paneeliasetelmaa hyödyntämällä on mahdollista tarkastella sellaisten kotitalouksien tulokehitystä, joiden elinvaihe tai sosioekonominen asema on säilynyt muuttumattomana kahden peräkkäisen vuoden välillä. Paneeliasetelman tavoitteena on eliminoida rakennemuutosten vaikutusta keskiarvolukujen avulla kuvattuun tulokehitykseen.

Tulonjakotilaston internet-sivuilta löytyy lisätietoja tilaston laadinnasta. Kotisivun osoite on <http://www.tilastokeskus.fi/tk/el/tulo/tulonj.html>.

SVT Suomen virallinen tilasto
Finlands officiella statistik
Official Statistics of Finland

Tulot ja kulutus 1999:33
Inkomst och konsumtion
Income and Consumption

Lisätietoja:

Veli-Matti Törmälehto (09) 1734 3680
Aila Äyväri (09) 1734 3430